

Narodni list

Pučki list za politiku i pouku.

„Mared bez narednosti jest tielo bez kosti!“

Br. 5.

Volosko-Opatija u četvrtak 30. siječnja 1902.

God. III.

Kakove imamo mi neprijatelje?

Bilo je v auguste prošlega leta. Sv. Otac papa, da pokaze našem narodu kako ga on ima rado, odredil je bil da se dotadašnji hospioj sv. Jeronima promeni u istoimeni kolegij i to za hrvatski narod — pro gente Croatia — kako se to već latinski reče. Cim se je za to doznalo, počele su proti temu pisat najprvo neke talijanske novine, a za njimi skoro sve nemške i magjarske.

Na to su kako razbojnici navalili va zavod neki takozvani Dalmatinci Tita Alačević, Pjerotić i Vitić. Kako banditi provalili su oni va ta zavod, proterali dra. Pazmana — upravitelja zavoda i dali su pod krovom starega hrvatskega hospicija napraviti veli obed, puli kega se je pilo, zijalo i nemotirilo. Odtuda su Alačević, Pjerotić i Vitić poslali brzogjavne čestitke počeste va Zadar — talijanskemu kralju Viktoru Emanuelu III. Na zavod sv. Jeronima obesili su pak dalmatinsku banderu.

Na to su skoro sve talijanske, nemške i magjarske novine ustale i pleskale od veselja i nazivale su Alačevića, Pjerotića i druge dalmatinske dizortore da su „eroi“ (junaci) nobili propugnatori dell'italianità, z jednom besedom, ni Garibalda nisu va svoje vreme toliko častili, koliko su častili ono nekoliko prostih izroda i lupeža. A naše slavno i dično ime hrvatsko bilo je svaki dan hitano va blato koliko od Talijani toliko od Nemci i Magjari. Teške su i ljute bile uvrede ke su na nas sipali naši neprijatelji va zverakem svojem jade proti nam. — I bilo je momenti, kada nas je upravo duša boljela slušajuć i čitajuć one grde i gnjusne pogrde proti našem narodu proti jeziku naših majka, proti uspo-

meni naših već z davni umrlih otaca. Nego Bog ne plaća svake subote, ali kada plati — plati dobro.

Kako je poznato odredilo se je, da se dra. Pazmana digne od časti upravitelja zavoda. To se je i učinilo — dr. Pazman je otišal va Hrvatsku, a zavod sv. Jeronima je ostal v rukah grofa Coronini austrijskega diplomata v Rime.

S tim rešenjem nisu ni Talijani bili zadovoljni. Nego najzada se je sve primirilo i glasi o zavodu sv. Jeronima za neko vreme zamukli bili. Nego dogodilo se je ovo: Prvi dni ovega meseca donesal je tršćanski foj „Trieste“ adresu na našega Cesara, ku su podpisali Alačević, Vitić i Pjerotić. Va toj adresi pišu oni, da ih je ljuto zabolelo, kad su čuli da su ih njihovi neprijatelji oteli prikazat kao iredentiste i neprijatelje našega Cesara i sv. Otače pape Lava XIII. Na svetu da nima veće laži nogo je ta, jer oni, to jest Alačević, Pjerotić i Vitić, da se ponose, da su dobi Dalmatinci „vjerni sinici posvećenega Vašega Veličanstva dobro znajuć, da celi napredak Dalmacije duguje Vašemu Veličanstvu itd.“ Na kraju svoje adrese mole, da bi naš Cesar uzeo pod svoju zaštitu zavod sv. Jeronima.

Kad su to videli Talijani, ki su ih pred nekoliko meseci va zvezde kovali, tako su se razjardili, da su valje pozvali Alačevića da izkaže je istinita ona adresa ale ni. Tita Alačević je rekad da je istinita, ale da je on ni podpisal. Na to je skočil Pjerotić i rekad je: — Je, je, i on ju je podpisal i on!

Cela ta stvar ima da se zame ovako: Talijani svi bez razlike, a osobito pak iredentisti, pomagali su Tita Alačevića najžilavije. On se je skupa s Pjerotićem prikazival pred njimi kako

mučenik, ki je moral bežat iz Austrije zač da su tamo progonjeni Talijani od governa našega Cesara. Talijani pak ki vavek gledaju za ovemi našemi zemljami kako bi ih pozobali, pridružili su se Alačeviću i kumpanije i digli su va novinah gradan boj proti Austrije i Hrvati. Sada na jedanput doznaju oni, da va vreme kada su Alačevića i kumpaniju držali za najveće talijanske mučenike, da su ti mučeniki napisali i podpisali na našega Cesara adresu, kad ga mole, da primi u svoju zaštitu zavod sv. Jeronima za kojega su svuda govorili. da Austrija nima nad njim nikakove pravice, već da su oni „Dalmatinci u Rimu“ njegovi jedini gospodari, a s njimi „la madre patria Italia“. Od tega se vidi kakovi su to intriganti! A Talijani ki se vaje važu, udri sada po njih, da se sve tresu. Ne samo foji va Italijo nego i „Piccolo“ va Trste piše proti Alačeviću i Pjerotiću takovih stvari, da se čoveku grusti i pomaljit, kako se more sada onako pisat proti ljudem keh se je prej dizalo u nebesa.

A tako pišu sve talijanske novine. Mi ćemo se samo osvrnut na ono, ča je o toj stvari pisal Barzilai va rimskem liste „la Tribuna“ od 14. o. m. Barzilai govori, da Alačević, Pjerotić i Vitić nisu nikada imeli kakovu plemenitu misal pred očjama, njim da je bilo glavno to, kako da će razdelit mej sobom onih 30 tisuć krun dohodka od zavoda. (To je ono ča smo i mi govorili još lane, na početke cele te kumedi je. Op. ur) Na kraju tega pisma govori Barzilai: „Mislim, da bi pravedno bilo, da se dr. Pazman ima pozvat iz Hrvatske i s triumphom postaviti na stolicu, ka mu je oduzeta. On je barem prvi Hrvat, koji ne daje povoda da drugi sumnja o njegovim namjeram i koji se otvoreno bori za svoj narod i

za svoju zemlju. Va njegovih se žepih barem neće nać jedan telegraf na talijanskega kralja. a drugi na austrijskega Cesara, pak onputa jedna adresa na Papu i jedna na predsjednika talijanskega parlamenta, kako se je to dogodilo puli Alačevića, Pjerotića i Vitića ki su celu Italiju za nos vukli.

Mi ćemo o toj stvari još progovoriti, a za danas završujemo s tim, da našem prijateljem napomenemo da sami razmišljaju je li vredno obazirat se na pogrde ke proti nam siplju pogani dušmani svega ča je naše. Ne, pustimo ih neka rokću, neka nas grde, oni to čine, zać smo njim na pute, zać bi najvoleli da nas ni — a va tem su jednaki Talijani, Nemci i Magjari. Pustimo propalce neka se zabavljaju — hrdja se zlata ne hvata — a tako ni njihove se pogrde ne hvataju nas. Mi ćemo ostat čvrsti i nepokolebivi sa tvrdom vjerom u Boga, da će va svakoj prilike zasramit naše neprijatelje, kako ih je zasramil i ov put.

To neka nam bude poticalom, da ustrajemo na svojem pute i da složno delamo oko sreće našega naroda, naše domovine kojoj mora jedanput zasinit sunce bolje i lepše sreća. Ne bojmo se pravedna stvar mora pobjediti.

Dopisi.

Iz Mošćenica na 20. janara 1902. — Pustni su dnevi nastali pak se posvuda sada govori odi tanci, divertimenti i zabavi. Po svuda se delaju zabavi i tanci pak nismo ni mi oteli ostat za svemi drugemi. Tako je na 12. o. m. storila naša mlada Ženska podružnica sv. Cirila i Metoda jednu lepu zabavu strancem.

Da biste bili videli kako smo se ta dan lepo, baš po domaću nadvertili va našoj Čitalnici. Sakupilo se sve ča je boljega i pametnejega va Mošćenicah va sale od čital-

umirim, a ti doklek pobigni vrata su ti otvorena. Za Boga! ako bi te ubio?“

„Ja da bježim pred jednom talijanskom huljum? Ne! Ne!“

„Fst! za Boga mući!“
To su njoj bile zadnje besede, ke mu je prišaptala — i poteče na snaret dolazecemu.

„Ča delaš ti ovde? reče on srdito. — „Pravo sem ja posumnjal, da ćeš ti bit ovde a po svoj priliki nisi sama ne, ma joh po te, ako je tu s tobom i on huncut.“

Mare mu je stala na put i počela mu je govoriti, da ona je sama da njega ni, samo da bi tako zadržala brata i da bi on trat nje Ive megal nevijen pobignut.

Va onom baš času, kad je Ive izašal spod pojati va nameri da pobjegne, zalampalo je jako i Luka prepoznal je Iva.

„Stani lopove!“ zakričal je Luka jadno i brže zname s ramena pušku te ju ispalil napram onoj strani, kamo je bio otišao Ivan.

Dupli se je začul jauk, od kojih je jedan izbegal Marinomu sru.

(Nastavak sledi).

PODLISTAK.

Pod sumnjom.

Piše N. T.

Bila je tamna i kišovita zimaka noć, a grmelo je i lampalo da se Bog smiluje.

Na kraju starodrevnog gradića O. prostiral se je za knućem moranguna Luki jedan lepo obradjivani vrtić pun svake vrsti voća i vinove loze. Tamo, kad je finjal vrtić bila je načinjena mala jedna pojatica, a vaje do nje bila su i železna vratašca, kuda e je hodilo iz vrtića na put.

Pod tom su se pojaticom često puti sastajali Mare i Ive. Bili su oni tu i ovu večer va naručaju.

— Mare, dunke tvoj brat neće nikako dopustit, da podješ s menom va koledvu?

Ah! dragi moj Ive, on neće ni da čuje od tebe ni da čuje od tebe nisi — on te ne more videt — a to sve za onih prokletih tri sto florini, ke mu nisi otel posuđit kada si bil prišal iz Amerike, a s druge bandi dobro znaš, da on drži s Talijani — prokletji bili i oni — a ti si takav Hrvatina, da ti ga je iskat para, a on govori, da bi me volil dat Turčinu nego tebi.

„Ti me Mare dunke ne ljubiš?“

„Ne kidaj mi srca, Ive, kad bi ti mene samo pol tako ljubil kako ja tebe, ja bim bila najšrećnija!“

„Ti dunke Mare dvojiš, da te ja ljubim? — Ah, vjeruj mi Mare, ti si mi sve, za te ću sve žrtvovati — Mare — ako me ljubiš i ako ti je do mene stalo — sledi me u daleki svijet — pobjegnimo zajedno u Ameriku. Ali ti mene ne ljubiš, jer me ne biš pustila da te toliko prosim i zovem. — Ah! ti si ledena i bez srca!“

„Ive, ne govori mi tako tvrde besedi! Ako te ljubim? Zać sam onda prišla sime? Da te ne bi ljubila, ne bim hodila svaku noć ovamo s tobom na ročišće. Vjeruj mi ja te ljubim silno i vraće! Ja bim za te i moj život dala! Ali ostavit mojih, pobignut po noć? Pobignut u daleku Ameriku? Ča bi ja onda bila?“

„Ča? Moje sve! Moja sreća! Angjel moga života! Svetica, ka bi mi ova zemlju va raj, a život u nebo pretvorila!“

„Ti znaš, da te moj brat ne trpi. On neće nikad pristat da ja budem tvoja.“

„Baš za to pobjegnimo. Ja ću jutra odputovat, a ti ako me ljubiš — poč čes s menom. Ako me pak ne ljubiš ostat ćeš

doma, a ja ću ti oprostit ča si se s menom samo rugala.“

„Za Boga, ne govori tako! Ja ću sve učinit ča ti hoćeš, aš ja te odviše ljubim ja ću pod s tobom!“ Pa nadaća žalestno: ali ča šam ja onda?“

„Moj angjel!“ odgovori on ljubezno i pokrije joj lice poljubcima.

„Ah ne, ja ću ontrat biti nesrećna i nepoštena divojka — zajeca ona bolno i nalomni svoju glavu na njegova prsa.

„Mare!“

On ju zatim čvršće pritisne na svoje gradil i strastveno ju poljubi u lice.

Njoj zape dah, a srce joj kucalo burno ice joj se zažari, dok je i ona njemu žarke poljubce odvrćala.

U tom se času začuju koraci.

Mare mu se izvine iz naručaja i pohrlil pred pojatu. U taj tren zasjevnu i udari grom. Ona se prepmane, al ne od bljeska i groma, već od onog koji se je pojasi žurnim korakom približivao.

Pobrza pod pojatu i prišaptne Ivu: „Za Boga ne mići se, ne govori! Radi ti se o života! Ja sam ga videla! On ima pušku! Ja mu grem na suprot, da mu jad

Razne vijesti.

Zakon za ženi pul Indijanao. 1) Nima drugoga Boga na zemlji za ženu, zvan uijega muža.

2) Ako je muž i star i grd i gnjusan i zločest, ako i svoje imanje zapuca z drugem ženakomi, žena ga svejedno mora imet za gospodara i za svojega Boga.

3) Žensko dete je stoveno, da vavek sluša. Divojka mora slušat oca, žena muža, a udovica — sini.

4) Ženska ka je oženjena ne sme zet konfidencu i jist za istem stolom s mužem; mora bit kontenta i ohola. ako dobije njegove ostanke.

5) Ako se muž smeje, neka se i žena smeje, ako on plače, neka plače i ona.

6) Svaka žena, bogata al siromašica, mora svako jutro pomest kaću, oprat robu, i sama mora kuhat ono, ča muža najbolje pijaža.

7) Da bi se muža obikla mora se svaki božji dan oprat najprej va čistoj vode potle va drugoj z mirođijami; mora se počeljat i uredit, namazat obrve i vedje i popiturat čelo s crvenilom.

8) Ako gre muž s kući, mora žena postit, na zemlje spat i ne sme se načinjat nikako.

9) Kad se muž vrne, valja da ga veselo dočeka, da ga valje obavjesti kako se je vladala, ča je govorila, i ča je mislila, va vreme kad njega ni bilo.

10) Ako ju muž izgrdi mora mu liepo zahvalit.

11) Ako ju tuče, mora mirno stat da ju dobro more udrit, za tm mu mora zet obe ruki, bušnat ih sa strahom i spoštovanjem i mora ga pitat oprošćenje ča ga je razjadila.

Ča vam se pari, drage čitateljice . . . jur su galanti ti muži? Ča morda nisu?

Velika nevolja u Italiji. Va Italiji su strašno velike štibri, pak još ni talijanska vlada ali goveran tega sit, nego misli stavit još četiri puti veđi franki na ereditad. Ako to stori, kroz malo let će ostat sve baščini goveranu, a siromah talijanski težak neće biti više gospodar nego tužan rob. Pak bi još teli naši mačići i talijančići da nas tamo zapelju. Če vam se dat!

Ganuljiv slučaj sbio se je na 16. o. m. u Temešvaru. U noći od 15. na 16. o. m. preminuo je ondje umirovljeni gradski viećnik Ferdinand Gunermann, popularna i obde u gradu poznata ličnost, u dobi od 92 godine. On je u boju za slobodu u Banatu igrao veliku nlogu. Njegove nastojnice i pokćerke 21-godišnje djevojke Ane Karabas dojmila se je njegova smrt tako bolno, da je ona jedno jutro s mosta Franje Josipa skočila u rieknu Begu. Dva radnika izvukla su ju na pola ukočenu iz vode, ali imade malo nade da će ona ostati na životu.

Kako si se . . .

Kako si se naricala
Hej Marice Longice
Srce moje.

Koliko si napekljala?
Hej Marice Longice
Srce moje.

Si dobila ku prokuru
Hej Marice Longice
Srce moje.

Za onega pijandru
Hej Marice Longice
Srce moje.

Da biš malo mlađja bila
Hej Marice Longice
Srce moje.

Teh prokur biš već dobila
Hej Marice Longice
Srce moje.

Longice moja
Longice moja
Longice moja
Ljubezna!

Poziv.

Pozivlju se ovim članovi Kotarske gospodarske Zadruga Opatija, da dogju na glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u Berseču, nedolju dne 16. februara t. g. u 9 sati u jutro.

Dnevni red:

- 1) Pozdrav predsjednika,
- 2) Izvješće tajnika o radu god. 1901.
- 3) Izvješće blagajnika,
- 4) Možebitni predlozi.

Volosko, 20. jenara 1902.

V. Tomičić
predsjednik.

Slavnom občinstvu, osobito
kućevlastnikom i gradjevnim
poduzetnikom

preporuča se

Jure Hegedüs,
slikar.

Volosko br. 74. Vis-a-vis
„Vilho Smidt“.

Dječak

marljiv i liepoga ponašanja, koji je svršio pučku školu s dobrim uspjehom prima se u tiskaru W. Tomičić i dr., Opatija.

Oglas.

kojim dajemo do znanja štovanom občinstvu širom Istre, kao svim rodoljubom, da je u Mošćenich otvorena nova gostiona

„Velebit“

koja je providjena dobrim domaćim vinom i jelom kao i sobama za spavanje uz vrlo umjerene cijene.

Ako bi tko želio i ljetno stanovanje, to se najtoplije preporučamo slavnom občinstvu.

Vlastnice gostione
„Velebit“

Oglas.

Domorodne gospodarice
kupujte surogat (cikoriju)
Družbe sv. Cirila i Me-
toda za Istru!

Prodaje se kod gospodina
Vi. Fiamina
Opatija. (Križišće.)

Ljekarna D. Accurti na Rieci,

Corsia Deák, (tik kolodvora)

preporuča svoje medicinske specijalitete:

Željezovito-Kina-Vino, vrlo ugodna okusa, izvratno sredstvo proti: slabokrvnosti, živčanim bolestim, lošoj probavi, te u rekonvalescentnom stanju iz svih bolestih.

Najdijetlje bakalarovo ulje čisto, te sa željezom i jodijem, direktan izvaz iz Bremena iz znamenite i svjetske trolnice: Labsee. Ovo čuvno ulje rabi se sa velikim uspjehom proti: sušici, akrofuzi, rakitiki, plućnom katarru, kašlju i kožnom osiku.

Isvadina Salsaparille Mon-duras, izvratno sredstvo za čišćenje krvi osobito iz tajnih bolesti.

„Gallfago“, Jedino i najbolje sredstvo, kojim se sigurno dadu odstraniti kurja oka.

„Zdrave kapljice“, Nenadkriljeno sredstvo za sve želudane bolesti.

Grand Hôtel u Opatiji

preporuča se p. n. občinstvu osim krasnim sobama i izvrstnom kuhinjom takodjer i liepo uređenom

Kavanom

u kojoj će se uz dobru kavu naći i liep izbor novina u raznim jezicima medju kojima

ima do pet hrvatskih.
Osobitim štovanjem
W. Zehentner.

August Halauska, slikar.
Opatija br. 267.

Preporuča se slavnom občinstvu za bojadisanje soba, dekoracije, bojadisanje drva i sve što spada u njegov zanat.

Solidna izradba. — Umjerene cijene.

Krojačka radiona!

Podpisani stavljaju sl. p. n. občinstvu do znanja, da su otvorili svoju novu radionu svakovrstnih

pomodnih gospodskih odijela

Naručbe izvršujemo solidno, brzo i uz veoma umjerene cijene, te se time sl. p. n. občinstvu koli mjesta toli i okolice najtoplije preporučujemo za što više naručba uz geslo

„Svoj k svomu“
sa velečtovanjem

Špan & Pečnik
državna cesta, Vila Ježica
Opatija.

Siegfried Jesolini Volosko 25.

Prima namještaje za električne svjetiljke i zvončice. Drži takodjer u skladištu sve za slične radnje potrebite sprave i to uz najviše cijene.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kraljevskog glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretne osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tuđinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke cijene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na:

Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novao na štodnju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni povez na uložke plaća posujilnica sama. Vraća na štodnju uložene iznose bez odgovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo otkaza u smislu § 8 društvenoga štatuta.

Zajmova (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjence i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdane od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Jančića u Voloskom. Poblje informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Jančića i Dra. A. Stangera u Voloskom.

Novčani promet u god. 1900 iznašao je K 979.634-64. — Garancija iznašala je K 108.963. — Uloženo je bilo u posujilnici god. 1900 K 427.834-33.

Ravnateljstvo.